

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2025-YIL № 3-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

**INKLYUZIV TA'LIM TIZIMIDA MAXSUS EHTIYOJLI BOLALARNI
IJTIMOIYLASHTIRISHNING INNOVATSION PEDAGOGIK METODIKASI.****Maxramova Gulchexra Maxsudbek qizi**

Andijon davlat pedagogika insitituti, mustaqil tadqiqotchi.

Annotatsiya: Mazkur maqolada inklyuziv ta'lim tizimida maxsus ehtiyojli bolalarni ijtimoiylashtirish jarayonida qo'llanilayotgan innovatsion pedagogik metodlarning mohiyati va ahamiyati yoritlgan. Unda bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirish, ta'lim muhitiga moslashtirish hamda jamiyatda faol ishtirokni ta'minlashga xizmat qiluvchi samarali yondashuvlar tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar asosida o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish va ta'lim jarayonini individuallshtirish masalalariga e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, maxsus ehtiyojli bolalar, ijtimoiylashtirish, innovatsion metod, pedagogik yondashuv.

Аннотция: В данной статье рассматривается сущность и значение инновационных педагогических методов, применяемых в процессе социализации детей с особыми образования. Анализируются эффективные подходы, способствующие формированию социальных навыков детей, их адаптации к образовательной среде и активному участию в обществе. Особое внимание уделено повышению методической подготовки педагог и индивидуализации учебного процесса на основе современных технологий

Ключевые слова: инклюзивное образование, дети с особыми потребностями, социализация, инновационные методы, педагогический подход.

Annotation: This article discusses the essence and significance of innovative pedagogical methods used in the process of socializing children with special needs within the inclusive education system. It analyzes effective approaches environment, and ensure their active participation in society. The paper also emphasizes the importance of improving teachers' methodological preparedness and individualizing the educational process based on modern technologies.

Keywords: inclusive education, chidren with special needs, socialization, innovative method, pedagogical approach.

Kirish

Bugungi kunda O'zbekiston ta'lim tizimida inkluyuziv ta'limni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo 'nalishlaridan biri hisoblanadi. Maxsus ehtiyojli bolalarni ta'lim jarayoniga jalb etish, ularni jamiyatga moslashtirish va ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllantirish zamonaviy pedagogik yondashuvlarni talab qiladi. Shu nuqtayi nazardan, innovatsion

pedagogik metodlar orqali ta'lim jarayonini individuallashtirish, bolalarning qiziqishlari va imkoniyatlariga mos sharoit yaratish muhim ahamiyat kasb etadi.

Inklyuziv ta'lim – bu barcha bolalar, jumladan, jismoniy, aqliy yoki psixologik nuqsoni bo'lgan shaxslar uchun bir xil ta'lim muhitini yaratishga qaratilgan tizimdir. Uning asosiy maqsadi – “har bir bola ta'lim olishga haqli” degan g'oyani amlga ro'yobga chiqarishdir.

Asosiy qism:

1. Inklyuziv ta'lim tizimining mohiyati va dolzarbligi.

Inlyuziv ta'lim – bu barcha bolalarga, ularning jismoniy, psixologik yoki intellektual imkoniyatlaridan qat'i nazar, bir xil sharoitda ta'lim olish imkoniyatini beruvchi tizimdir. Ushbu yondashuv nafaqat ta'limda tenglikni ta'minlaydi, balki ijtimoiy adolat, bag'rikenglik va insonparvarlik tamoyillarini ham mustahkamlaydi.

O'zbekiston Respublikasi so'nggi yillarda inklyuziv ta'lim sohasiga katta e'tibor qaratilmoqda. Maktabgacha, umumiy o'rta va oliy ta'lim muassasalarida maxsus ehtiyojli bolalar uchun integratsiyalashgan o'quv muhitini yaraatish, ularning jamiyatga to'liq moslashuvi uchun huquqiy, tashkiliy va metodik asoslar ishlab chiqilmoqda.

Inklyuziv ta'limning mohiyatini quyidagicha ifodalash mumkin:

- : ta'lim diskriminatsiyani bartaraf etish;
- : barcha bolalarning ehtiyojlarini inobatga olish;
- : ta'lim jarayonida hamkorlik va o'zaro yordam muhitini shakllantirish;
- : har bir bolaning o'z salohiyatini to'liq namoyon etishga imkon yaratish;
- 2. Maxsus ehtiyojli bolalarni ijtimoiylashtirish o'ziga xos jihatlari.

Ijtimoiylashuv – bu shaxsining jamiyatlardagi o'rnini topish, ijtimoiy munosabatlarni o'rganish, o'zini jamoa a'zosi sifatida his etish jarayonidir. Maxsus ehtiyojli bolalar uchun bu jarayon murakkab kechadi jismoniy yoki psixologik to'siqlarga duch keladilar.

Shu bois ijtimoiylashuv jaraayonida quyidagi omillar muhim ahamiyat kasb etadi:

- : o'qituvchi, psixolog va ota-onalar uzviy hamkorligi;
- : bolalar o'rtasida do'stona, qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratish;
- : bolalarning o'ziga ishonchini oshirish, ularning ijobiy rag'batlantirish;
- : ijtimoiy faolyatga (o'yinlar, musobaqalar, jamoaviy topshiriqlar) jalb etish;

3. Innovatsion pedagogik metodlarning qo'llanishi:

Zamonaviy ta'limda innovatsion metodlardan fpydalanish maxsus ehtiyojli bolalarning ijtimoiy moslashuvini sezilarli darajada osonlashtiradi. Quyida eng samarali metodlar keltirilgan:

Axborot – kommunikatsion texnologiyalar (AKT)

Multimedia vositalari, interaktiv dasturlar va virtual o'quv muhitlari bolalarning qiziqishini oshiradi, ularning o'zlashtirish darajasini yaxshilaydi.

Interfaol metodlar

Rivjilantiruvchi o'yinlar orqali ijtimoiy ko'nikmalar shakllanadi. O'yin metodlar orqali bolalar o'zaro muloqotga kirishadi, hamkorlikni o'rganadi.

O'yin texnologiyalari

Rivojlanturuvchi o'yinlar orqali ijtimoiy ko'nikmalar shakllanadi. O'yinli metodlar orqali bolalar o'zaro muloqotga kirishadi, hamkorlikni o'rganadilar.

Individual va differensial yondashuv

Har bir bolaning rivojlanish sur'ati, ehtiyojli va imkoniyatni hisobga olib, individual o'quv dasturi ishlab chiqiladi. Bu yondashuv bola shaxsiy rivojiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Hamkorlikda o'qitish.

Bu metodda sog'lom bolalar va maxsus ehtiyojli bolalar birgalikda topshiriq bajaradilar, bu esa ijtimoiy integratsiyani kuchaytiradi, o'zaro yordam va hurmat muhitini shakllantiradi.

4. Pedagogning o'rni va mas'uliyati.

Inklyuziv ta'limda pedagogning roli o'zgacha, u nafaqat bilim beruvchi, balki psixologik qo'llab-quvvatlovchi, ijtimoiy integratsiyani boshqaruvchi ijobiy muhit yartuvchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi.

Pedagog quyidagi vazifalarga ega bo'lish lozim:

: sabr-toqat va mehr;

: har bir bolaga individual yondasha olish ko'nikmasi;

: innovatsion metodlarni amalda qo'llash malakasi;

: ota-onalar bilan tizimli hamkorlikni yo'lga qo'yish;

Xulosa

Inklyuziv ta'limda – bu nafaqat maxsus ehtiyojli bolalarga ta'lim berish usuli, balki butun jamiyatning ijtimoiy madaniyatini yuksaltiruvchi tizimdir. Innovatsion pedagogik metodlardan oqilona foydalanish orqali bolalarda ijtimoiy moslashuv, o'ziga ishonch va jamiyatda o'z o'rnini topish imkoniyati kengayadi. Shunday ekan, inklyuziv ta'limda har bir pedagog zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirib, bolalarning ijtimoiylashuviga faol hissa qo'shish zarur. Zero, har bir bola – bu jamiyatning kelajagi, uning mauaffiqiyatli integratsiyasi esa ijtimoiy taraqqiyotning kafolatidir. Xulosa qilib aytganda, inklyuziv ta'limda innovatsion yondashuvlarni joriy etish – nafaqat maxsus ehtiyojli bolalarning ijtimoiy integratsiyasini, balki butun ta'lim tizimining insonparvarlik va adolat tamoyillari asosida rivojlanishini ta'minlaydi. Bu yo'nalishdagi doimiy ilmiy izlanishlar, pedagoglarning malakasini oshirish va tajriba almashish jarayonlari jamiyatning har bir a'zosiga teng imkoniyat yaratishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Nogironligi bo'lgan shaxslar huquqlarini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. – Toshkent, 2021-yil.
2. "Ta'lim to'g'risida" gi Qonun. – O'zbekiston Respublikasi Qonuni hujatlari to'plami. 2020-yi.
3. Karimova, R. & Qodirova, M. (2022). Inklyuziv ta'limda innovatsion yondashuvlar va metodlar. – Toshkent: Fan va taraqqiyot nashriyoti.
4. G'aniyeva, D. (2021). Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashning pedagogic asoslari. – Samarkand : SamDU nashriyoti.
5. UNESCO (2020). Inclusive Education: Ensuring Access and Quality for All Learners. – Paris: UNESCO Publishing.
6. Booth, T. & Ainscow, M. (2019). The Index for inclusion: Developing Learning and Participation in Schools. – Bristol CSIE.
7. Abdurahmon, N. (2023). "Inklyuziv ta'lim tizimida bolalarni ijtimoiylashtirishning dolzarb masalalari". – Ta'lim va innovatsiyalar jurnali.

